

Udskriftsdato: 21. december 2025

VEJ nr 9206 af 19/03/2019 (Historisk)

Vejledning om risikostyring på likviditetsområdet for penge- og realkreditinstitutter

Ministerium: Erhvervsministeriet

Journalnummer: Erhvervsmin.n\Finanstilsynet, j.nr. 123-0009

Senere ændringer til forskriften

BEK nr 1254 af 11/06/2021

Vejledning om risikostyring på likviditetsområdet for penge- og realkreditinstitutter

Del 1: Introduktion

- 1.1 Introduktion til vejledningen
- 1.2 Retsgrundlag
- 1.3 Proportionalitet og likviditetsmæssig kompleksitet

Del 2: Ledelse og organisering på likviditetsområdet

- 2.1 Bestyrelsens opgaver og ansvar på likviditetsområdet
- 2.2 Direktionens opgaver og ansvar på likviditetsområdet
- 2.3 Organisering af likviditetsområdet i instituttet

Del 3: Dokumentation af likviditetsrisikostyring

- 3.1 Likviditetspolitik og bestyrelsens retningslinjer til direktionen
- 3.2 Beredskabsplan
- 3.3 Forretningsgange
- 3.4 Institutters offentliggørelse af oplysninger om likviditetsrisici

Del 4: Operationel risikostyring af likviditet

- 4.1 Daglig likviditetsstyring og intradagslikviditet
- 4.2 Likviditetsbuffer og likviditetsdækningskravet LCR
- 4.3 Likviditetsstresstest
- 4.4 Finansieringsstruktur og finansieringsbehov
- 4.5 Aktivbehæftelse og sikkerhedsstillelse
- 4.6 Intern fordeling af likviditetsomkostninger for pengeinstitutter

Del 1: Introduktion

1.1: Introduktion til vejledningen

Formålet med denne vejledning er at beskrive reglerne om risikostyring på likviditetsområdet i penge- og realkreditinstitutter og vejlede i, hvordan proportionalitetsprincippet udmøntes i praksis i virksomhederne. Vejledningen er dog ikke udtømmende. I relevant omfang bør institutterne inddrage andre forhold end dem, der er nævnt i vejledningen, således at instituttets risikostyring på likviditetsområdet til enhver tid er forsvarlig, jf. bilag 4, pkt. 4, i bekendtgørelse nr. 1026 af 30. juni 2016 om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl., som ændret ved bekendtgørelse nr. 461 af 9. maj 2018 (herefter benævnt ledelsesbekendtgørelsen).

Likviditetsrisici omfatter både likviditetsrisiko og fundingrisiko. I praksis er det ikke så ligetil at skelne disse risici fra hinanden. Derfor betegnes de begge likviditetsrisiko i denne vejledning. Hvis likviditetsrisici materialiserer sig, kan effekterne være store og vise sig i løbet af kort tid. Derfor er det vigtigt, at penge- og realkreditinstitutter har en fornuftig, løbende styring af likviditetsrisici.

1.2: Retsgrundlag

Vejledningen redegør for Finanstilsynets forventninger til penge- og realkreditinstitutternes implementering af kravene i ledelsesbekendtgørelsen, særligt kravene i bilag 4 om likviditetsrisici. Vejledningen henviser til kravene i bekendtgørelsen.

Både penge- og realkreditinstitutter er omfattet af samme grundlæggende regler på likviditetsområdet. Disse er forankret i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 575/2013 af 26. juni 2013 om tilsynsmæssige krav til kreditinstitutter og investeringsselskaber (CRR) og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2013/36/EU af 26. juni 2013 om adgang til at udøve virksomhed som kreditinstitut og om tilsyn med kreditinstitutter og investeringsselskaber (CRD IV). Vejledningen er derfor også baseret på likviditetskravene i CRR og CRD IV samt Kommissionens delegerede forordning (EU) 2015/61 af 10. oktober 2014 om supplerende regler til forordning (EU) nr. 575/2013 for så vidt angår likviditetsdækningskrav for kreditinstitutter (LCR-forordningen), der er udstedt i medfør af artikel 460 i CRR. Vejledningen er desuden baseret på de likviditetsrelaterede pejlemærker i tilsynsdiamanterne for penge- og realkreditinstitutter.

1.3: Proportionalitet og likviditetsmæssig kompleksitet

Proportionalitetsprincippet på likviditetsområdet følger af § 2 og bilag 4, pkt. 2, i ledelsesbekendtgørelsen. Proportionalitetsprincippet betyder, at kravene til risikostyringen på likviditetsområdet i store og/eller risikofyldte institutter er mere omfattende end kravene til risikostyringen i mindre institutter med lav likviditetsrisiko. Kravene til risikostyringen er baseret på en vurdering af institutternes risikoprofil på likviditetsområdet. Det enkelte institut bør derfor jævnligt analysere sin risikoprofil på likviditetsområdet med udgangspunkt i:

- indikatorer relateret til instituttets likviditetsrisici, herunder:
 - daglig likviditet og intradagslikviditet, jf. afsnit 4.1
 - likviditetsbuffer, jf. afsnit 4.2.1
 - likviditetsdækningskravet LCR, jf. afsnit 4.2.2
 - likviditetspejlemærket for pengeinstitutter, jf. afsnit 4.2.4
- indikatorer relateret til instituttets finansieringsstruktur, herunder:
 - indlånsoverskud for pengeinstitutter, jf. afsnit 4.4
 - indlånets sammensætning og stabilitet for pengeinstitutter, jf. afsnit 4.4.1
 - markedsbaseret funding, jf. afsnit 4.4.2
 - behæftelse af aktiver, jf. afsnit 4.5
 - stabil finansiering i henhold til artikel 413 i CRR og et eventuelt kommende Net Stable Funding Ratiokrav (NSFR), jf. afsnit 4.4
 - pejlemærket for funding ratio for pengeinstitutter og pejlemærket for kort funding for realkreditinstitutter, jf. afsnit 4.4
- indikatorer for instituttets størrelse og systemiske betydning¹⁾, herunder:
 - instituttets størrelse i forhold til resten af sektoren.
 - instituttets systemiske betydning i forhold til resten af sektoren.

Ud fra risikoprofilen kan institutterne kategoriseres som enten likviditetsmæssigt simple institutter, institutter med øget likviditetsmæssig kompleksitet eller likviditetsmæssigt komplekse institutter.

Kun mindre pengeinstitutter kan være likviditetsmæssigt simple institutter. Et typisk likviditetsmæssigt simpelt pengeinstitut med lav likviditetsrisiko vil være finansieret ved almindelige indlån fra private og ikke-finansielle erhvervskunder uden dog at have store indlån fra individuelle kunder. Instituttet har et solidt indlånsoverskud og en meget høj og stabil likviditetsoverdækning (opgjort ved LCR-kravet). I

forbindelse med den daglige likviditetsstyring kan instituttet have en mindre eksponering og eventuelt et mindre omfang af behæftede aktiver mod andre kreditinstitutter og Nationalbanken, men instituttets langsigtede finansiering afhænger ikke af dette. Instituttet har ingen markedsfinansiering.

Pengeinstitutter har øget likviditetsmæssig kompleksitet og dermed medium likviditetsrisiko, hvis:

- pengeinstituttet tilhører gruppe 2 i Finanstilsynets størrelsesgruppering
- pengeinstituttet tilhører gruppe 3 i Finanstilsynets størrelsesgruppering og har mindst ét af flg. kendetegn:
 - moderat til lav likviditetsoverdækning (opgjort ved LCR)
 - volatil likviditetsoverdækning over tid (opgjort ved LCR)
 - ustabil indlånsbase, herunder tidsindskud og store indlån fra individuelle kunder
 - indlånsunderskud
 - markedsfinansiering
 - korrespondentbankvirksomhed eller varetagelse af betalinger på vegne af andre institutter
 - regelmæssig anvendelse af sikret finansiering med andre modparter end centralbanker
 - stor andel af aktivbehæftelse i forhold til instituttets størrelse.

Likviditetsmæssigt komplekse og/eller risikofyldte pengeinstitutter er kendetegnet ved et væsentligt omfang af markedsbaseret finansiering. Den markedsbaserede finansiering kan f.eks. være i form af løbende obligationsudstedelser, tilstedeværelse i Commercial Paper-markeder²⁾ eller sikret eller usikret pengemarkedsfinansiering. Instituttet kan have stillet kredit- og likviditetsfaciliteter til rådighed for kunder og have derivatpositioner gennem f.eks. sikkerhedsaftaler³⁾ mv. Et institut er også likviditetsmæssigt komplekst og risikofyldt, hvis dets finansiering har kort løbetid eller lav stabilitetsgrad, og hvis finansieringen er i forskellige valutaer. Institutter med lav eller svingende likviditetsoverdækning anses for at være likviditetsmæssigt komplekse institutter. Institutterne har en vis størrelse i forhold til resten af sektoren, men et institut behøver ikke at være systemisk relevant for at være likviditetsmæssigt komplekst.

Realkreditinstitutter kan ikke være likviditetsmæssigt simple, da realkreditinstitutters udlånsomfang er væsentligt større end i de likviditetsmæssigt simple pengeinstitutter. Realkreditinstitutter er desuden afhængige af markedsfinansiering. Markedsforhold har afgørende betydning for realkreditinstitutternes løbende funding, refinansiering og løbende køb og salg af realkreditobligationer. Systemisk relevante realkreditinstitutter er altid likviditetsmæssigt komplekse institutter.

Del 2: Ledelse og organisering på likviditetsområdet

2.1: Bestyrelsens opgaver og ansvar på likviditetsområdet

Bestyrelsen i et institut har det øverste ansvar på likviditetsområdet og skal fastsætte de overordnede mål og rammer på området, jf. bilag 4, pkt. 3, i ledelsesbekendtgørelsen.

Bestyrelsen har herunder ansvar for:

- at beslutte en likviditetspolitik, herunder en beredskabsplan i tilfælde af utilstrækkelig eller manglende likviditet, jf. § 4, stk. 2, nr. 5, i ledelsesbekendtgørelsen. Likviditetspolitikken beskrives nærmere i afsnit 3.1.
- Bestyrelsen skal sikre en forsvarlig finansieringsstruktur, jf. bilag 4, pkt. 4, i ledelsesbekendtgørelsen. Bestyrelsen bør tage stilling til anvendelsen og koncentrationen af forskellige fundingtyper som f.eks. indlån, markedsfinansiering og egenkapital. Grænser for disse skal i relevant omfang fremgå af bestyrelsens retningslinjer til direktionen, jf. bilag 4, pkt. 7, i ledelsesbekendtgørelsen.

- Bestyrelsen skal beslutte, hvilken likviditetsrisikoprofil og risikoappetit, instituttet skal have, og bestyrelsen skal sikre, at instituttet til hver en tid har forsvarlig likviditet, jf. bilag 4, pkt. 3 og 4, i ledelsesbekendtgørelsen.
- De fastsatte grænser for likviditetsrisici bør være passende i forhold til instituttets finansieringsstruktur og likviditetsrisici. Bestyrelsen bør i forbindelse med fastsættelsen af grænser tage højde for markedsforholdene, de regulatoriske krav i eksempelvis tilsynsdiamanterne for penge- og realkreditinstitutter samt eventuelle søjle II-likviditetskrav fastsat af Finanstilsynet.
- Hvis bestyrelsen vælger at anvende en forholdsvis standardiseret likviditetspolitik, bør bestyrelsen sikre, at denne politik tilrettes, så den afspejler instituttets forhold i tilstrækkeligt omfang.
- at drøfte og godkende instituttets dokumentation for opgørelse og vurdering af instituttets likviditetsposition og likviditetsrisici, jf. § 3, stk. 1, nr. 10, i ledelsesbekendtgørelsen.
 - Bestyrelsen bør foretage en samlet vurdering af instituttets likviditets- og fundingpositioner og konkludere herpå. Bestyrelsen bør specifikt vurdere, om likviditetsbufferens niveau er passende i forhold til de aktuelle og de ønskede likviditetsrisici.
 - Bestyrelsen bør herunder vurdere, om finansieringsstrukturen afspejler instituttets aktuelle og forventede finansieringsmuligheder, hvad enten finansieringen er baseret på indlån, egenkapital eller markedsfinansiering, jf. vejledning nr. 9970 af 9. oktober 2017 om opgørelse og vurdering af likviditetsposition og likviditetsrisici for kreditinstitutter.
 - Bestyrelsen bør desuden vurdere, om de fastlagte likviditetsmål er passende og reflekterer den finansieringsprofil og de likviditetsrisici, som instituttet har identificeret og beskrevet i dokumentation for opgørelse og vurdering af instituttets likviditetsposition og likviditetsrisici.
- at udstede retningslinjer til direktionen, jf. § 6, stk. 1, i ledelsesbekendtgørelsen.
- at sikre, at direktionen implementerer likviditetspolitikken i form af processer, forretningsgange og organisationsstrukturer og løbende følger op på disse, jf. bilag 4, pkt. 11, i ledelsesbekendtgørelsen.
- at drøfte den løbende rapportering til bestyrelsen om likviditetsrisici, jf. § 5, stk. 1, og bilag 4, pkt. 5, litra j, i ledelsesbekendtgørelsen.
 - Rapporteringen til bestyrelsen skal give bestyrelsen et fuldt overblik over instituttets likviditetsrisici og være fyldestgørende og præcis, jf. § 3, stk. 1, nr. 6, i ledelsesbekendtgørelsen. Bestyrelsen bør drøfte likviditetsrapporteringen på hvert bestyrelsesmøde. I institutter med bestyrelsesmøder fire-otte gange årligt bør likviditetssituationen blive behandlet på hvert bestyrelsesmøde. Hvis et institut holder flere end 12 bestyrelsesmøder årligt, og det vurderes rimeligt i forhold til instituttets likviditetsmæssige profil, kan bestyrelsen ud fra en konkret vurdering i enkelte tilfælde undlade at behandle instituttets likviditetssituation på hvert bestyrelsesmøde.
- at godkende og udstede retningslinjer for eventuel (hel eller delvis) outsourcing af væsentlige aktiviteter på likviditetsområdet, jf. § 2, stk. 1 i bekendtgørelse nr. 1304 af 25. november 2010 om outsourcing, som ændret ved bekendtgørelse nr. 1737 af 19. december 2017.
 - Outsourcing af væsentlige aktiviteter på likviditetsområdet kan eksempelvis omfatte brug af eksterne datacentraler til brug for opgørelse af likviditet, afvikling af betalinger via andre kreditinstitutter eller uddelegering af risikostyring til andre kreditinstitutter.
 - Bestyrelsen skal i forbindelse med outsourcing sikre sig, at instituttet løbende følger op på, om likviditetsrisiciene opgjort og/eller styret af en ekstern part afspejler den faktiske udvikling i instituttet, jf. rapporteringskravet i § 2, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 1304 af 25. november 2010 om outsourcing, som ændret ved bekendtgørelse nr. 1737 af 19. december 2017.

2.2: Direktionens opgaver og ansvar på likviditetsområdet

Direktionen i et institut er det udøvende ledelsesorgan. Den skal agere under de retningslinjer, som bestyrelsen har udstedt, jf. § 8, stk. 1, i ledelsesbekendtgørelsen.

Direktionen har herunder ansvar for:

- at bestyrelsens retningslinjer på likviditetsområdet bliver implementeret i den daglige drift, og at dette dokumenteres i den løbende rapportering til bestyrelsen, jf. § 8, stk. 2, og § 21, stk. 1, i ledelsesbekendtgørelsen.
- at sikre en løbende rapportering på alle relevante ledelsesmæssige niveauer og herunder sikre, at rapporteringen til bestyrelsen er fyldestgørende, sådan at bestyrelsen får et sandfærdigt billede af instituttets likviditetsmæssige situation, jf. § 21, i ledelsesbekendtgørelsen.
- at der foreligger forretningsgange for risikostyring, rapportering og interne kontroller, og at disse bliver opdateret i nødvendigt omfang, jf. §§ 13-14, i ledelsesbekendtgørelsen. Opdateringer kan f.eks. være nødvendige i forbindelse med introduktion af nye eller væsentligt ændrede tjenesteydelser eller produkter, som kan medføre likviditetsrisici, jf. § 8, stk. 8, i ledelsesbekendtgørelsen.
 - Hvis direktionen vælger at anvende forholdsvis standardiserede forretningsgange bør direktionen sikre sig, at disse afspejler instituttets forhold i tilstrækkeligt omfang.
- løbende at følge op på, om de givne instrukser ved videredelegering af ansvar på likviditetsområdet efterleves, jf. § 19, i ledelsesbekendtgørelsen. Direktionen har desuden ansvar for løbende at rapportere til bestyrelsen om dette, jf. § 8, stk. 3, i ledelsesbekendtgørelsen.

2.3: Organisering af likviditetsområdet i instituttet

2.3.1: Den organisatoriske ansvarsfordeling på likviditetsområdet

Et institut skal være indrettet sådan, at der er

- organisatoriske enheder, der varetager klart definerede arbejdsopgaver, jf. § 9, stk. 1, nr. 1, i ledelsesbekendtgørelsen.
- betryggende funktionsadskillelse og klart definerede rapporteringslinjer, jf. § 11, stk. 1, nr. 2 og 3, i ledelsesbekendtgørelsen.

Et likviditetsmæssigt komplekst institut bør have klar funktionsadskillelse. Sådanne institutter bør bl.a. have en særskilt treasury funktion, markeds funktion eller lignende med ansvar for de daglige likviditetsdisponeringer. Instituttet bør desuden have en risikostyringsfunktion med ansvar for rapportering og analyse af risici på likviditetsområdet, der er adskilt fra de likviditetsdisponerende funktioner.

Et likviditetsmæssigt simpelt institut kan ikke altid opretholde klar funktionsadskillelse, have en særskilt treasury funktion og uafhængig kontrol. Hvis instituttet har et begrænset antal likviditetsdisponeringer på daglig basis og desuden har fyldestgørende instrukser og forretningsgange på likviditetsområdet, kan en mindre omfattende organisering og kontrol af likviditetsområdet være i orden, idet instituttet dog skal indføre betryggende kompenserende foranstaltninger, der skal sikre, at der ikke påføres virksomheden unødige risici eller tab, jf. § 11, stk. 3, i ledelsesbekendtgørelsen.

2.3.2: Risikoansvarlig og risikostyringsfunktion på likviditetsområdet

Alle institutter skal have en risikostyringsfunktion og en udpeget risikoansvarlig, som kan dække flere risikoområder end likviditetsrisici, jf. § 16 i bekendtgørelse nr. 1026 af 30. juni 2016 om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl.

Risikostyringsfunktionen (eller anden relevant enhed i instituttet) skal sørge for en forsvarlig styring af likviditetsrisiciene, jf. bilag 4, pkt. 14, i ledelsesbekendtgørelsen. Det kan f.eks. ske ved hjælp af:

- løbende overvågning og kontrol af virksomhedens likviditet
- afprøvning af beredskabsplanen minimum årligt

- revurdering af fastlagte grænser for likviditetsrisici
- revurdering af antagelser i likviditetsstresstests
- overvågning af aktivbehæftelse både for behæftede aktiver og ubehæftede aktiver, der kan behæftes
- i relevant omfang, løbende overvågning og kontrol af virksomhedens intradagslikviditet.

Den risikoansvarliges rolle i likviditetsrisikostyringen afhænger bl.a. af instituttets likviditetsmæssige kompleksitet og ressourcer til risikostyring. I et mindre og likviditetsmæssigt simpelt institut kan den risikoansvarlige have likviditetsrisikostyringen som en del af sin samlede opgaveportefølje. I store og likviditetsmæssigt komplekse institutter kan den risikoansvarlige have uddelegeret hele (eller dele af) ansvaret for likviditetsrisikostyringen til konkrete medarbejdere eller enheder i organisationen med specialiseret viden om risikostyring af likviditetsområdet på en sådan måde, at den risikoansvarlige løbende modtager rapporteringer. På den måde har den risikoansvarlige til enhver tid overblik over instituttets samlede risikostyring, også på likviditetsområdet.

Den relevante enheds rapportering bør:

- være fyldestgørende og præcis. Instituttet opdaterer løbende rapporteringens indhold.
- omhandle den faktiske, såvel som den forventede fremtidige udvikling i likviditeten. Instituttets forventninger til udviklingen i likviditeten kan opgøres kvantitativt ved hjælp af stresstests og alt-andet-lige beregninger eller ved hjælp af kvalitative vurderinger.
- dokumentere instituttets ledelsestiltag og beslutninger om ændringer i likviditetsforholdene.

Del 3: Dokumentation af likviditetsrisikostyringen

3.1: Likviditetspolitik og bestyrelsens retningslinjer til direktionen

Ledelsen i et institut har til opgave at sikre, at instituttet har en forsvarlig likviditetspolitik, som er vedtaget af bestyrelsen og udmøntet i retningslinjer, som direktionen håndhæver i betryggende grad.

Det er bestyrelsens ansvar at vedtage en likviditetspolitik, der afspejler instituttets finansieringsstruktur, likviditetsmæssige kompleksitet og overordnede likviditetsrisiko og desuden klargør, hvilken finansieringsstruktur og likviditetsrisiko instituttet bør have, jf. bilag 4, pkt. 3 og 4, i ledelsesbekendtgørelsen.

Med udgangspunkt i den ønskede likviditetsrisiko for instituttet og likviditetspolitikken i øvrigt, er det bestyrelsens ansvar at udstede retningslinjer til direktionen, der opstiller klare grænser for, hvilken grad af risikovillighed direktionen er bemyndiget til at demonstrere på instituttets vegne, jf. §§ 6-7, i ledelsesbekendtgørelsen.

Bestyrelsen skal i likviditetspolitikken og retningslinjerne for direktionen sætte rammer og grænser for den operationelle risikostyring af likviditeten, bl.a. med hensyn til likviditetsbuffer, LCR, likviditetsstresstests, finansieringsstruktur osv., jf. kravene i bilag 4 til ledelsesbekendtgørelsen. Vejledningens del 4 beskriver de elementer i den operationelle risikostyring af likviditeten, som institutterne oftest har svært ved at udmønte.

3.1.1: Grænser i likviditetspolitik og retningslinjer til direktionen

Det er væsentligt, at der er sammenhæng mellem instituttets grænser for likviditetsrisici, f.eks. i likviditetspolitikken, og den operationelle håndtering af likviditetsrisici, jf. vejledningens del 4. Bestyrelsen i et institut bør altså afveje instituttets kvantificerede likviditetsrisici mod instituttets risikovillighed.

Likviditetspolitikken og bestyrelsens retningslinjer til direktionen skal derfor indeholde grænser for likviditetsrisici indenfor forskellige tidshorisonter, jf. bilag 4, pkt. 5, litra d, i ledelsesbekendtgørelsen.

Disse grænser bør både være målrettet den daglige likviditetsstyring og rettet mod instituttets evne til at fortsætte dets aktiviteter under perioder med stress.

Eksempler på bestyrelsens fastsatte grænser for likviditetsrisici *kan* være:

- likviditetsreserve på T mio. kr.
- minimum U pct. LCR under ikke-stressede markedsforhold
- opretholdelse af positiv likviditetsoverdækning i minimum V måneder i et stressscenarie
- indlånsoverskud på W mio. kr.
- maksimum X pct. funding ratio under ikke-stressede markedsforhold
- maksimum Y pct. forfald af funding inden for Z måneder
- hvilke fundingkilder instituttet må anvende, herunder om instituttet anvender markedsfinansiering
- grænser for enkelte fundingkilder som f.eks. indlånsunderskud.

Grænserne bør afspejle instituttets risikoområder. Derfor vil de likviditetsmæssigt komplekse institutter forventeligt have flere og eventuelt mere komplekse grænser for likviditetsrisici end de simple institutter med begrænsede likviditetsrisici. For alle institutter gælder dog, at de bør vurdere, om de bør fastsætte grænser for andre likviditetsmål end de lovbestemte og de likviditetsrelaterede pejlemærker i tilsynsdiagramterne for penge- og realkreditinstitutter.

3.2: Beredskabsplan

Et institut skal som led i den vedtagne likviditetspolitik have en beredskabsplan, det kan sætte i værk, hvis instituttet får likviditetsmæssige udfordringer, jf. bilag 4, pkt. 5, litra f, i ledelsesbekendtgørelsen. Bestyrelsen skal sikre beredskabsplanens anvendelighed ved at fastlægge initiativer, der er realistiske i den stress-situation og inden for den tidshorizont, som initiativerne forventes at skulle sættes i værk under, jf. bilag 4, pkt. 5, litra f, i ledelsesbekendtgørelsen. Direktionen skal sikre, at elementerne i beredskabsplanen afprøves mindst én gang årligt, jf. bilag 4, pkt. 14, litra b, i ledelsesbekendtgørelsen.

Beredskabsplanens iværksættelse bør være entydigt defineret i beredskabsplanen, således at det er klart, hvad der konkret kan føre til, at beredskabsplanen iværksættes. Endvidere bør det være klart defineret, hvilke medarbejdere eller enheder i instituttet, der har ansvar for at beredskabsplanen iværksættes, og det bør fremgå, hvornår direktion og bestyrelse involveres.

Anvendeligheden af beredskabsplanen afhænger først og fremmest af, at de fastlagte initiativer i beredskabsplanen er realiserbare i en kritisk situation. Der er ingen konkrete krav til antallet af initiativer i en beredskabsplan. Et likviditetsmæssigt simpelt institut kan nøjes med få, men realistiske initiativer i beredskabsplanen. Det er væsentligt, at de enkelte initiativer er tilpasset instituttets risikoprofil, risikostyring og forskellige typer af stress for at være realistiske i en stress-situation. En sådan tilpasning kan gennemføres med udgangspunkt i følgende overvejelser:

- Hvor hurtigt kan instituttet iværksætte initiativet?
- Hvornår forventer instituttet, at initiativet kan have den ønskede effekt på likviditet og funding?

- Hvor stor effekt forventer instituttet, at hvert initiativ kan have på likviditet og funding? (f.eks. opgjort i mio. kr. og hvor eventuelt omtrentlige beløb angives i intervaller).
- Hvor stor er sandsynligheden for, at instituttet kan iværksætte de individuelle tiltag i beredskabsplanen.

Instituttet bør i beredskabsplanen bl.a. tage højde for sin markedsadgang under stress og sin evne til at fremskaffe markedsfinansiering. Et institut med begrænset markedsadgang bør sikre sig, at dets beredskabsplan afspejler de muligheder for at fremskaffe markedsfinansiering, som instituttet reelt har.

Det er ligeledes væsentligt, at instituttet sikrer sig, at instituttets risikoprofil og risikostyring er tilpasset den samlede anvendelighed af beredskabsplanen, dvs. den forventede effekt af de opstillede initiativer. Såfremt instituttet forventer at have få beredskabstiltag med relativt lav forventet effekt, så bør instituttet, alt andet lige, have en mere forsigtig risikoprofil med en relativt stor, løbende likviditetsbuffer.

Afprøvning af beredskabsplanen har til formål at sikre anvendeligheden af den. Afprøvningen bør omfatte om instituttets interne systemer, processer og juridiske muligheder er sådan, at der ikke kan opstå tekniske eller juridiske vanskeligheder ved at iværksætte tiltagene i beredskabsplanen. I afprøvningen af beredskabsplanen kan instituttet udføre beredskabsplanens tiltag, såfremt dette allerede indgår i instituttets almindelige forretningsomfang. F.eks. vil et institut med repoaktiviteter som led i instituttets almindelige forretningsomfang kunne afprøve dette tiltag. Andre tiltag, såsom at mindske udlånet eller øge indlånet, er sværere at afprøve i praksis. Instituttet bør afprøve så mange initiativer som muligt i beredskabsplanen under hensyntagen til virksomhedens aktuelle forretningsomfang.

Der bør foreligge dokumentation for afprøvningen. Det bør fremgå klart, hvis der er initiativer, instituttet ikke afprøver. Manglende mulighed for afprøvning bør være reflekteret i vurderingen af, hvor realistisk det er at gennemføre initiativerne.

3.3: Forretningsgange

Et institut skal have forretningsgange på *alle væsentlige aktivitetsområder*, der vedrører instituttets udøvelse af finansiell virksomhed, herunder på likviditetsområdet, jf. § 13 og bilag 4, pkt. 12 og 13, i ledelsesbekendtgørelsen.

Formålet med forretningsgangene er at sikre den daglige drift af instituttet gennem dokumentation for praksis og at forebygge personafhængighed. Derfor skal instituttets forretningsgange i medfør af § 13, stk. 2, nr. 1-4, i ledelsesbekendtgørelsen:

- være lettilgængelige og overskuelige
- indeholde fyldestgørende beskrivelse af aktiviteter, der skal udføres
- klart angive, hvem der har ansvar for udførelse af de forskellige elementer
- løbende være opdateret ved ændring i interne forhold.

Et institut skal have forretningsgange for løbende opgørelse af likviditetsstrømme og i relevant omfang for opgørelse af modtagne og stillede sikkerheder, jf. bilag 4, pkt. 12 og 13, i ledelsesbekendtgørelsen.

Desuden kan et institut have behov for forretningsgange på følgende områder:

- likviditetsstresstest.

- likviditetsreserven.
- beredskabsplanen for fremskaffelse af funding.
- fordeling af de interne likviditetsomkostninger.
- intradagslikviditet mv.

I tilknytning til forretningsgange kan et institut have behov for at udarbejde arbejdsbeskrivelser, der specificerer forretningsgangene yderligere.

3.4: Institutters offentliggørelse af oplysninger om likviditetsrisici

Alle medlemmer af instituttets bestyrelse og direktion skal underskrive en ledelsespåtegning i forbindelse med udarbejdelse af instituttets årsrapport, jf. § 185, stk. 1, i lov om finansiel virksomhed. Med den erklærer de, om ledelsesberetningen indeholder en beskrivelse af væsentligste risici og usikkerhedsfaktorer, som kan påvirke instituttet, herunder vedrørende likviditetsrisici, jf. § 185, stk. 1, nr. 3, i lov om finansiel virksomhed.

Som led i offentliggørelse af instituttets risikostyringsmålsætninger i medfør af søjle III-kravet, kan et institut også vælge at offentliggøre selvstændige beskrivelser af sine likviditetsrisici og oplysninger om risikostyringen på likviditetsområdet.

Institutter bør følge EBA's guidelines om offentliggørelse på likviditetsområdet⁴⁾ og offentliggørelse af behæftelse af aktiver⁵⁾ i forbindelse med deres offentliggørelse af likviditetsrisici.

Uanset i hvilken form, virksomheden offentliggør oplysningerne, bør oplysningerne om likviditetsrisiciene og styringen af disse være fyldestgørende, retvisende og så vidt muligt fremadskuende.

Penge- og realkreditinstitutterne skal desuden offentliggøre værdien af de likviditetsrelaterede pejlemærker i tilsynsdiamanten for penge- og realkreditinstitutter i forbindelse med årsrapporten og halvårsrapporten, jf. § 132 b, i bekendtgørelse nr. 281 af 26. marts 2014 om finansielle rapporter for kreditinstitutter og fondsmæglerselskaber m.fl., som ændret ved bekendtgørelse nr. 1043 af 5. september 2017.

Der kan på et senere tidspunkt komme krav om offentliggørelse af et eventuelt kommende NSFR-krav. Offentliggørelse af NSFR-krav tager udgangspunkt i standarder udarbejdet af Basel-komitéen jf. link: <http://www.bis.org/bcbs/publ/d324.htm>.

Del 4: Operationel risikostyring af likviditet

4.1: Daglig likviditetsstyring og intradagslikviditet

Som udgangspunkt bør et institut følge udviklingen i likviditeten på daglig basis. Instituttet bør kunne dokumentere, hvordan det opgør sit daglige behov for likviditet, og hvordan det følger likviditeten på daglig basis, sådan at instituttet overholder de fastsatte grænser for likviditetsrisici.

Den daglige likviditetsstyring bør tage højde for:

- det aktuelle og det forventede likviditetsbehov indenfor de kommende dage, herunder afviklingen af instituttets betalinger mv. via andre kreditinstitutter
- volatiliteten i likviditetsbehovet over tid

- håndtering af pludseligt opståede likviditetsbehov som følge af forsinkede betalinger, IT-fejl, menneskelige fejl mv.
- likviditetstræk fra eksterne kilder, såsom kreditinstitutter, centralbanker, markedet mv.

I relevant omfang bør den daglige likviditetsstyring også tage højde for:

- at likviditetsbehovet bør være opdelt på væsentlige valutaer og geografisk lokalitet
- eventuelle juridiske eller regulatoriske begrænsninger for overførsel af likviditet indenfor koncernen eller likviditetsundergruppen.

Et instituts risikostyring skal i relevant omfang tage højde for intradagslikviditetsrisiko og sikre løbende overvågning og kontrol af intradagslikviditeten, jf. bilag 4, pkt. 14, litra a, f og g, i ledelsesbekendtgørelsen.

Likviditetsmæssigt komplekse pengeinstitutter og andre pengeinstitutter med væsentligt behov for intradagslikviditet forventes løbende at opføre og overvåge intradagslikviditeten. Dette kan f.eks. ske med udgangspunkt i Basel-komiteéns retningslinjer, jf. <http://www.bis.org/publ/bcbs248.htm>.

4.2 : Likviditetsbuffer og likviditetsdækningskravet LCR

4.2.1: Likviditetsbuffer

Et institut skal i likviditetspolitikken have fastlagt grænser for størrelsen og sammensætningen af likviditetsbufferen, jf. bilag 4, nr. 5, litra c, i ledelsesbekendtgørelsen. Ifølge samme bestemmelse skal instituttet altså selv definere hvilken likviditetsbuffer, der er relevant for instituttet. Likviditetsbufferen kan være sammensat af de likvide aktiver, der lever op til kravene i LCR-forordningen. Likviditetsbufferen kan også inkludere likvide aktiver, der ikke lever op til kravene i LCR-forordningen, hvis dette er relevant.

Grænsen for størrelsen af likviditetsbufferen kan enten fastsættes som en absolut værdi eller som en ratio f.eks. i forhold til et outflow i et stress-scenarie eller i forhold til instituttets samlede aktiver på balancen. I relevant omfang bør instituttet opdele likviditetsbufferen på væsentlige valutaer og geografisk lokalitet.

Institutterne skal sikre, at likviditetsbufferen er tilstrækkeligt diversificeret, jf. artikel 8, stk. 1, i LCR-forordningen og jf. bilag 4, nr. 5, litra c, og nr. 7, litra c, i ledelsesbekendtgørelsen. Institutterne bør tage højde for koncentrationsrisici i likviditetsbufferen med særlig fokus på, at:

- et institut, der holder stats- eller realkreditobligationer indenfor den samme eller ganske få forskellige obligationsserier, bør holde obligationer i de mest likvide obligationsserier for at sikre, at instituttets obligationsbeholdning består af reelt likvide aktiver
- værdipapirer kan have forskellige reelle likviditetsværdier, selvom de tilhører den samme kategori af likvide aktiver i LCR-forordningen. Eksempelvis tilhører erhvervsobligationer og aktier i LCR-forordningen pr. definition de mindst likvide aktiver på niveau 2B, jf. artikel 12 i LCR-forordningen, men de kan have forskellige reelle likviditetsværdier. Det samme gør sig gældende indenfor andre kategorier af likvide aktiver i LCR
- som udgangspunkt bør et institut ikke holde mere end halvdelen af de udstedte obligationer i en obligationsserie
- et institut bør ikke være så koncentreret på en udsteder af realkreditobligationer, at instituttet kan komme til at bryde LCR-kravet, hvis obligationer fra den pågældende udsteder falder væsentligt i værdi.

En fornuftig håndtering af koncentrationsrisici i likviditetsbufferen beror i vid udstrækning på, at institutterne har en fornuftig tilgang til køb af obligationer i fondsbeholdningen.

4.2.2: LCR

Instituttet bør overvåge og styre instituttets LCR-niveau og volatiliteten i LCR. Instituttet bør have overblik over de poster, der giver anledning til væsentlige bevægelser i nettopengestrømmene. For nogle institutter ses et sæsonmønster i nettopengestrømme. Hvis LCR-niveauet er svingende, eller nettopengestrømmene er volatile, vil den likviditetsmæssige kompleksitet være øget. Den afstand, som et pengeinstitut holder til det lovmæssige LCR-krav, bør afspejle volatiliteten i LCR-niveauet.

Institutterne skal være i stand til at overholde LCR-kravet til enhver tid, jf. artikel 4, stk. 4, i LCR-forordningen og artikel 414 i CRR. Instituttets frekvens for opgørelse af LCR-kravet skal være passende sådan, at instituttet sikrer sig, at det overholder LCR-kravet og har en forsvarlig styring af virksomhedens likviditet, jf. bilag 4, pkt. 14, litra a, i ledelsesbekendtgørelsen, artikel 4, stk. 4, og artikel 38 i LCR-forordningen og artikel 414 i CRR.

Som udgangspunkt forventer Finanstilsynet, at alle realkreditinstitutter, systemisk vigtige pengeinstitutter og pengeinstitutter i gruppe 2 opgør LCR på daglig basis. Finanstilsynet forventer, at et pengeinstitut i gruppe 3 opgør LCR på daglig basis, hvis instituttet har et lavt LCR-niveau og/eller svingende LCR-niveau. For pengeinstitutter i gruppe 2, 3 og 4 og for ikke-SIFI realkreditinstitutter, der har høje LCR-niveauer, og hvor overdækningen ligger stabilt over tid, vil det i udgangspunktet være tilstrækkeligt med en opgørelse af LCR på lavere frekvens. Et pengeinstitut i gruppe 2, 3 og 4 og et ikke-SIFI-realkreditinstitut kan undlade at opgøre LCR dagligt, hvis det kan dokumentere, at instituttets risikostyring, likviditetsoverdækning og forretningsmodel sikrer, at instituttet overholder LCR-kravet til enhver tid, selvom der ikke sker en daglig opgørelse af LCR.

Mindre pengeinstitutter, der primært finansierer sig med stabile indlån, har ofte forholdsvis små nettopengestrømme. Dermed bliver LCR-niveauet forholdsvis højt. Sådanne institutter kan med fordel følge udviklingen i den absolutte størrelse af instituttets likviditetsbeholdning i likviditetsstyringen.

4.2.3: LCR i signifikante valutaer

LCR-kravet gælder for kreditinstitutters samlede likviditetsposition i alle valutaer. Institutter, der har udgående nettopengestrømme i en specifik valuta, skal desuden forsøge at matche disse med en beholdning af likvide aktiver i samme specifikke valuta jf. artikel 8, stk. 6, i LCR-forordningen. Denne bestemmelse medfører ikke krav om, at institutterne skal opfylde valutamatchingen med en præcis procentsats. Institutterne bør sikre en god styring af deres likviditetsrisici i fremmed valuta, herunder et passende niveau af match mellem udgående nettopengestrømme og beholdning af likvide aktiver. Hvis instituttet har væsentlige udgående nettopengestrømme i fremmed valuta, bør det tage stilling til en passende intern LCR-målsætning i den pågældende valuta som et led i denne interne styring. Kreditinstitutter skal i relevant omfang sikre sig, at der er tilstrækkeligt match mellem valutasammensætningen af deres beholdning af likvide aktiver og deres pengestrømme i LCR, jf. artikel 8, stk. 6, i LCR-forordningen og bilag 4, pkt. 7, litra a og g, og pkt. 14, litra a, i ledelsesbekendtgørelsen. I 2016 blev danske systemisk vigtige institutter pålagt krav om, at de skal kunne overholde LCR-kravet i andre signifikante valutaer end svenske og norske kroner, jf. <https://www.finanstilsynet.dk/da/Tilsyn/Tilsynsreaktioner/Afgoerelser/Afgoerelser-2016/SIFI-2016>.

4.2.4: Likviditetspejlemærke i tilsynsdiamant for pengeinstitutter

Pejlemærket for likviditet i tilsynsdiamanten for pengeinstitutter tager udgangspunkt i LCR-kravet, idet der anvendes en mere lempelig opgørelse af LCR-tælleren (likviditetsbufferen) kombineret med en fremskrivning af de vigtigste elementer fra LCR-nævneren (likviditetsbehovet), jf. [https:// www.finanstilsynet.dk/da/Tilsyn/Tilsynsdiamanten-for- pengeinstitutter](https://www.finanstilsynet.dk/da/Tilsyn/Tilsynsdiamanten-for- pengeinstitutter). For at overholde pejlemærket skal et pengeinstitut have en likviditetsbuffer, der er stor nok til at dække det samlede likviditetsbehov over en periode på tre måneder i det opstillede scenarie. Udformningen af pejlemærket sikrer, at afstanden til LCR-kravet er afhængig af, hvor risikable og kortsigtede instituttets finansieringskilder er. Jo mere risikable, jo større afstand.

Det nye pejlemærke angiver, hvilken beholdning af højkvalitetslikvide aktiver Finanstilsynet som udgangspunkt anser som nødvendig for at kunne modstå et tremåneders likviditetsstress, jf. [https:// www.finanstilsynet.dk/da/Tilsyn/Tilsynsdiamanten-for- pengeinstitutter](https://www.finanstilsynet.dk/da/Tilsyn/Tilsynsdiamanten-for- pengeinstitutter). Finanstilsynet anser som udgangspunkt pengeinstitutter for at have forhøjet likviditetsrisiko på kort sigt, hvis de under normale omstændigheder ikke har tilstrækkelig likviditet til at modstå et tremåneders likviditetsstress.

Pejlemærket bliver opgjort på basis af data fra LCR-indberetningen og fra 'Maturity Ladder'-skemaet (løbetidsprofilen på institutternes funding) i ALMM-indberetningen.

4.3: Likviditetsstresstest

Institutterne skal have metoder til at vurdere potentielle likviditetsmæssige virkninger af institutspecifikke og markedsomfattende stress. Det følger af kravene i bilag 4, pkt. 5, litra e, og pkt. 7, litra h, i ledelsesbekendtgørelsen. Stresstestene skal dække scenarier med ekstreme, men ikke usandsynlige hændelser.

Det er væsentligt, at institutterne forstår de anvendte stresstests med hensyn til

- de metoder, som stresstesten hviler på
- de antagelser, som anvendes i stresstesten
- hvilke poster i stresstesten, der i særlig grad har betydning for instituttets stressresultater.

Resultaterne af likviditetsstresstests bør danne grundlag for et instituts likviditetspolitik og beredskabsplan. Instituttet bør anvende resultaterne i den løbende likviditetsplanlægning og risikostyring på likviditetsområdet. Det enkelte institut bør som en integreret del af risikostyringen overvåge udviklingen i instituttets likviditetsbuffer, og hvornår instituttet ikke længere kan overholde lovkrav i sine stresstests med henblik på fastsættelse af interne grænser og afprøvning af elementer i beredskabsplanen⁶).

Instituttet skal kunne dokumentere sine stresstests, både den anvendte metode, antagelserne bag stresstesten, og hvordan instituttet bruger resultaterne af stresstesten. Det følger af § 2, stk. 1, og bilag 4, pkt. 5, litra e, og pkt. 7, litra h, pkt. 14, litra c, i ledelsesbekendtgørelsen.

Instituttet bør vurdere, hvilke typer af stress, der er relevante. Det afhænger bl.a. af instituttets finansieringskilder og likvide aktiver. Metoder og antagelser i likviditetsstresstests bør afspejle instituttets specifikke forhold i tilstrækkelig grad, sådan at beregningerne er retvisende for instituttets faktiske likviditetsrisiko. Instituttet skal tage antagelserne op til revision mindst én gang årligt, jf. bilag 4, pkt. 7, litra h, i ledelsesbekendtgørelsen. Metode og antagelser bør især opdateres, hvis markedsforholdene eller instituttets forhold har ændret sig betydeligt.

Som udgangspunkt bør et institut udføre likviditetsstresstests regelmæssigt og minimum med månedlig frekvens. Likviditetsmæssigt simple pengeinstitutter, der anvender stressindikatorer, bør overvåge disse med passende frekvens. Derudover bør likviditetsmæssigt komplekse pengeinstitutter være i stand til at opgøre stresstesten dagligt om nødvendigt. Disse institutter bør dagligt udføre stresstests vedrørende bortfald af kortsigtet likviditet.

4.3.1: Metoder

Nedenstående følger af bilag 4, pkt. 5, litra e, og pkt. 7, litra h, i ledelsesbekendtgørelsen:

Instituttets metoder til stresstests skal være retvisende for instituttets forhold, dvs. afspejle instituttets forretningsmodel og forretningsomfang. Institutterne bør være særligt opmærksomme på at:

- stresstesten bør være baseret på pengestrømme, der fremskrives. Pengestrømme bør afløbe fuldt ud på det tidspunkt, hvor disse eventuelt forfalder kontraktligt og/eller får ændrede betingelser⁷⁾. Såfremt pengestrømme ikke forfalder kontraktligt, bør ændrede pengestrømme afspejle kunders adfærd
- stresstesten bør vise den akkumulerede udvikling i pengestrømme hen over stressperioden
- indlån og udlån er tilpas segmenteret, så relevante kundegrupper kan stresses forskelligt
- udlån ikke bør antages at være faldende i stresstesten med mindre særlige forhold taler for det
- stresstesten bør dække scenarier med ekstreme, men ikke usandsynlige hændelser
- stresstesten som minimum bør omfatte institutspecifikke, markedsomfattende samt kombinerede stresstestscenarier. Hvis antagelserne i kombinationsscenariet ikke er en fællesmængde af antagelserne fra det markedsspecifikke og institutspecifikke stressscenarie, bør instituttet dokumentere, hvorfor det vurderer, at antagelsen bør være anderledes i kombinationsscenariet end i enten det markedsspecifikke eller institutspecifikke stressscenarie
- inddrage relevante elementer fra balance - såvel som ikke-balanceførte poster. Her bør institutterne som minimum tage stilling til stabiliteten af indlånet, jf. afsnit 4.4.1 i denne vejledning, og til de ikke-balanceførte poster, som indgår i opgørelsen af LCR. Anser instituttet det for sandsynligt, at det i en stresset situation kan være nødvendigt at bevillige yderligere likviditetstræk til kunder, uagtet at disse ikke aktuelt har en bindende trækingsret, bør dette tillige indgå i stresset.
- tage udgangspunkt i stress af forskellige sværhedsgrader over forskellige tidshorisonter. Eksempelvis bør stresstesten vise en akut periode med hård stress efterfulgt af en længere periode med mildere stress. Stresstesten bør have en tidshorisont på minimum 12 måneder
- afspejle relevante tidshorisonter i en stress-situation. Det kan eksempelvis være indenfor 30 dage, mellem 30 dage og 3 måneder og mellem 3 og 12 måneder. Likviditetsmæssigt komplekse institutter og institutter med øget likviditetsmæssig kompleksitet, som har væsentlige likviditetstræk på kort sigt, bør desuden have passende inddeling af kortsigtede tidshorisonter i stresstests. Likviditetsmæssigt komplekse institutter og andre institutter med væsentligt behov for intradagslikviditet forventes i relevant omfang at stresser intradagslikviditeten løbende.

Likviditetsmæssigt komplekse institutter bør i forbindelse med deres likviditetsstresstests forholde sig til deres:

- markedsadgang i en stresset situation
- overvågning af generelt ændrede markedsforhold og/eller ændring af institutspecifikke forhold med betydning for instituttets markedsfinansiering. Formålet er hurtig opsporing af stressede situationer og/eller behov for justering af stresstestens antagelser.
- sikkerhedsstillelse af aktiver og behæftelse af aktiver, jf. afsnit 4.5 i denne vejledning.

Likviditetsmæssigt komplekse institutter med signifikant volumen og væsentlig aktivitet i separate valutaer i henhold til artikel 5, stk. 5, i LCR-forordningen og artikel 415, stk. 2, i CRR bør gennemføre likviditetsstresstest for de relevante, separate valutaer i relevant omfang. Hvis aktiviteterne er begrænsede og ukomplicerede, så risiciene er nemme at overskue, kan stresstests dog være unødvendige. Likviditetsstresstests i valutaer kan også være relevante for nogle institutter med øget likviditetsmæssig kompleksitet.

Institutter, der er koncernforbundet med andre kreditinstitutter, bør forholde sig til stresstests både på konsolideret niveau og for instituttet selv i relevant omfang⁸⁾.

4.3.2 Følsomhedsberegninger og reverse stresstests

Institutterne bør have metoder til vurdering af potentielle likviditetsmæssige virkninger af institutspecifikke og markedsomfattende stress, jf. bilag 4, pkt. 5, litra e og pkt. 7, litra h, i ledelsesbekendtgørelsen.

Sådanne likviditetsstresstests og følsomhedsberegninger kan f.eks. anvendes til at:

- vise, hvor store ændringer i indlån, udlån og likvide aktiver instituttet kan tåle at opleve, før instituttet ikke kan overholde sine interne grænser, lovkrav eller tilsynsdiamant for pengeinstitutter, eller før instituttets likviditetsbuffer er opbrugt.
- vise effekten af ændringer i de likvide aktivers værdi, der kan belyse, hvor følsom likviditeten er over for ændringer i haircuts på værdipapirer eller ændringer i markedsværdien af de likvide aktiver.
- vise, hvor mange indlån et pengeinstitut kan tåle at miste, før instituttet bryder internt fastsatte grænser eller får indlånsunderskud⁹⁾.
- vise, effekterne i realkreditinstitutter af en fejlet eller delvist fejlet refinansieringsauktion og yderligere sikkerhedsstillelse af supplerende sikkerhed ved ejendomsprisfald.

En revers stresstest er en særlig type af følsomhedsberegninger. Den viser, hvor meget der skal til, for at et institut rammer en foruddefineret hændelse. Det kan f.eks. være brud på lovkrav, eller at instituttet har opbrugt sin likviditetsbuffer.

4.3.3 Anvendelse

Et instituts stresstestsmetoder bør afspejle instituttets størrelse og forretningsomfang.

Likviditetsmæssigt komplekse institutter bør have et avanceret og detaljeret setup for likviditetsstresstests. De bør udføre både følsomhedsberegninger og reverse stresstests og forholde sig til disse både kvantitativt og kvalitativt, jf. afsnit 4.3.2 i denne vejledning.

Institutter med øget likviditetsmæssig kompleksitet kan have forholdsvis enkle stresstests. Institutter med øget likviditetsmæssig kompleksitet bør supplere deres stresstests med relevante følsomhedsberegninger. Reverse stresstests bør som minimum udføres årligt for institutter, som har øget likviditetsmæssig kompleksitet, og for institutter som har eller potentielt kan få indlånsunderskud. Potentielt indlånsunderskud omfatter både budgetterede indlånsunderskud og situationer, hvor instituttet kan få et indlånsunderskud som følge af likviditetstræk fra enkelte store kunder.

Likviditetsmæssigt simple institutter kan have forholdsvis enkle stresstests. Hvis et institut anvender forholdsvis standardiserede metoder til likviditetsstresstests, bør instituttet supplere disse med relevante følsomhedsberegninger. Som minimum bør instituttet vurdere følsomheden af sine likviditetsstresstests

kvalitativt. Det kan eksempelvis være relevant i forbindelse med den årlige revision af antagelserne bag likviditetsstresstest, jf. bilag 4, pkt. 7, litra h, i ledelsesbekendtgørelsen.

Likviditetsmæssigt simple pengeinstitutter med et betydeligt indlånsoverskud, en betydelig solvensoverdækning og en meget enkel forretningsmodel kan have løbende overvågning af fastsatte, relevante stressindikatorer i stedet for egentlige stresstests.

- Instituttet kan fastsætte stressindikatorer med tilhørende grænseværdier, som det løbende overvåger med passende frekvens. Stressindikatorer og de tilhørende grænseværdier bør afspejle instituttets likviditetsrisici og fastsættes sådan, at der er en væsentlig buffer fra stressindikatoren til det punkt, hvor instituttet kommer i egentlige likviditetsproblemer.
- Hvis instituttet bryder sine fastlagte grænser for stressindikatorerne, bør det udføre likviditetsstresstests baseret på en simpel stresstestmetode.

4.4: Finansieringsstruktur og finansieringsbehov

Det skal fremgå af likviditetspolitikken, hvordan instituttet sammensætter sin finansiering, så instituttet har en forsvarlig finansieringsstruktur og et tilstrækkeligt niveau af langsigtet finansiering, jf. CRR-forordningens artikel 413 og bilag 4, pkt. 5, litra b, i ledelsesbekendtgørelsen.

Instituttet skal til enhver tid have overblik over sine finansieringskilder og restløbetiden på dem, jf. bilag 4, pkt. 4, pkt. 5, litra b, pkt. 7, litra e og f, i ledelsesbekendtgørelsen.

Alle kreditinstitutter bør tilrettelægge risikostyringen, så de overholder pejlemærket for funding ratio i tilsynsdiamant for pengeinstitutter hhv. pejlemærket for kort finansiering i tilsynsdiamant for realkreditinstitutter. Hvis et kreditinstitut er tæt på eller ikke kan overholde pejlemærket for funding ratio hhv. pejlemærket for kort finansiering, vil instituttets likviditetsmæssige kompleksitet være øget.

Pengeinstitutter bør være opmærksomme på de individuelt fastsatte krav til nedskrivningseggede passiver (NEP-krav), mens realkreditinstitutter bør være opmærksomme på gældsbufferkravet. NEP- og gældsbufferkravene vil som udgangspunkt være fuldt indfaset den 1. januar 2023 for alle institutter¹⁰). Institutterne bør være opmærksomme på, at efterlevelsen af NEP- og gældsbufferkravene kan medføre et ændret udstedelsesomfang i institutterne og dermed kræve en tættere overvågning af markedsfinansieringen i institutterne, jf. afsnit 4.4.2.

Alle kreditinstitutter bør være opmærksomme på et eventuelt kommende Net Stable Funding Ratio-krav (NSFR).

Et pengeinstitut har lav finansieringsrisiko, hvis instituttet har solidt indlånsoverskud baseret på stabile indlån fra almindelige privat- og erhvervskunder.

Et pengeinstitut har væsentlige finansieringsrisici, hvis det:

- har indlånsunderskud eller forventer at få indlånsunderskud indenfor en overskuelig tidshorisont
- baserer en væsentlig del af sin finansiering på tidsindskud og indlån med opsigelsesvarsel. Tidsindskud og indlån med opsigelsesvarsel kan være flygtige under stress. Derfor kan tidsindskud og indlån med opsigelsesvarsel være en risikofyldt finansieringskilde. Dette stiller særlige krav til risikostyringen af finansieringsrisici bl.a. med hensyn til restløbetiden og spredningen på finansieringskilderne

- har markedsfinansiering.

Institutternes grænser for finansieringsrisici skal afspejle de muligheder, som institutterne har for at skaffe finansiering, da dette er en forudsætning for en forsvarlig likviditetspolitik, jf. bilag 4, pkt. 4, i ledelsesbekendtgørelsen. I nogle tilfælde har et pengeinstitut begrænsede muligheder for at fremskaffe yderligere likviditet via de finansielle markeder. I sådanne tilfælde bør grænserne i likviditetspolitikken være fastsat sådan, at instituttet ikke er afhængigt heraf.

Mindst én gang om året bør et institut revurdere dets forventede finansieringsbehov, f.eks. i forbindelse med udarbejdelse af et budget for de kommende år. Revurderingen bør omfatte indlånsfinansiering og i relevant omfang også markedsfinansiering, jf. afsnit 4.4.1 og 4.4.2. Usikkerheden ved finansieringsbehovet kan f.eks. belyses ved kvantitative følsomhedsberegninger, likviditetsstresstests og lignende eller kvalitative vurderinger af sandsynligheden for en ændret finansieringsstruktur. Institutter, der er afhængige af markedsfinansiering, bør have en fundingplan, der dokumenterer det forventede finansieringsbehov¹¹⁾.

Ændrede markedsforhold eller en ændret strategi bør føre til opdatering af instituttets fundingplan.

Opgørelsen af det forventede finansieringsbehov bør afspejle forventede ændringer til:

- indlånets stabilitet, herunder udløb og fornyelse af tidsindskud og indlån med opsigelsesvarsel
- hvor mange indlån, instituttet kan tåle at miste, før instituttet
- bryder med sine fastlagte grænser for finansieringsrisici i likviditetspolitikken
- får indlånsunderskud
- planer om udlånsvækst eller reduktion af forretningsomfanget
- udløb af markedsfinansiering og planer om optagelse af ny markedsfinansiering.

De følgende afsnit indeholder yderligere vejledning om indlånsfinansiering og indlånets stabilitet for pengeinstitutter samt markedsfinansiering for kreditinstitutter.

4.4.1: Indlånsfinansiering og indlånets stabilitet for pengeinstitutter

Både indlånets størrelse, sammensætning og stabilitet har betydning for stabiliteten af finansieringsstrukturen både aktuelt og fremadrettet. Institutterne bør tage højde for følgende forhold:

- indlånets størrelse relativt til udlånet
- omfanget af indlån dækket af indskydergarantiordningen
- forekomsten af få, men store indlån fra privatpersoner eller ikke-finansielle virksomheder
- forekomsten af betydelige indlån fra andre finansielle virksomheder
- indlånets stabilitet, dvs. hvor flygtigt indlånet forventes at være i en normal hhv. en stresset situation, jf. f.eks. definitionen i LCR-forordningen
- indlånets fordeling på anfordring, tidsindskud, indlån med opsigelsesvarsel og andre typer af konti
- udløb eller opsigelse af tidsindskud og indlån med opsigelsesvarsel, særligt hvis disse har udløb indenfor 12 måneder.

4.4.2: Markedsfinansiering

Finanstilsynet betragter alle udstedelser som markedsfinansiering, uanset hvilket formål instituttet har med udstedelserne. Markedsfinansiering vil derfor også omfatte udstedelse af NEP- og gældsbufferinstrumenter.

Institutter med markedsfinansiering har flere forskellige finansieringskilder (såsom indlån, egenkapital, markedsfinansiering mv.). Sådanne institutter bør tage højde for sammensætningen af finansieringskilder, betydningen af de enkelte finansieringskilder og finansieringskildernes tilgængelighed for instituttet. I forbindelse med markedsfinansiering bør et institut tage højde for:

- dets aktuelle og forventede finansieringsbehov, og hvordan dette kan dækkes af forskellige finansieringskilder. I relevant omfang bør brugen af kort markedsfinansiering og finansiering i andre valutaer end DKK indgå
- restløbetid på eksisterende markedsfinansiering. Et institut bør specifikt forholde sig til andelen af finansiering med forfald inden for 1-2 år og den heraf følgende refinansieringsrisiko
- løbende vurdering af muligheden for at skaffe markedsfinansiering (mulige modparter, volumen, pris, markedsadgang, eventuel finansiering i andre valutaer end DKK)
- i relevant omfang koncentration af finansieringsrisici. Enkeltstående finansieringskilder med stor betydning for dækningen af det samlede finansieringsbehov bør have særlig fokus i risikostyringen
- refinansieringsrisici, herunder særligt for realkreditinstitutter og pengeinstitutter, der kan udstede særligt dækkede obligationer
- fastholdelse af markedsadgang, og hvis relevant, også eventuelle tests af instituttets markedsadgang og kapacitet til at skaffe finansiering
- eventuelle ændringer i den forventede fremtidige fundingprofil, herunder årsagerne, og hvordan instituttet kan håndtere sådanne ændringer. I relevant omfang kan evalueringer af fundingplanens virkning indgå her.

Realkreditinstitutter bør desuden forholde sig til mulighederne for at prisfastsætte f.eks. realkreditlån og mulighederne for at afsætte realkreditobligationer.

4.5: Aktivbehæftelse og sikkerhedsstillelse

Institutter skal have et setup for risikostyring til håndtering af aktivbehæftelse og deres generelle tilgang til aktivbehæftelse, og principper for opgørelse af dette skal i relevant omfang fremgå af likviditetspolitikken, jf. bilag 4, pkt. 5, litra k, i ledelsesbekendtgørelsen. Et instituts tilgang til aktivbehæftelse bør tage højde for dets forretningsmodel og markedsadgang. I relevant omfang skal instituttet desuden have en strategi for håndtering af yderligere aktivbehæftelse som følge af stress, og relevante forretningsgange og instrukser, jf. bilag 4, pkt. 5, litra f, og pkt. 13, i ledelsesbekendtgørelsen.

Institutterne bør skelne mellem:

- aktiver, der er benyttet som sikkerhedsstillelse i forbindelse med afvikling og clearing af betalinger
- aktiver, der er behæftet i centralbanker
- andre behæftede aktiver.

Indberetninger til Finanstilsynet viser, at mindre pengeinstitutters behæftelse af aktiver især er knyttet til centralbanklikviditet og afvikling af betalinger.

Risikostyringen af aktivbehæftelse bør være passende set i forhold til instituttets størrelse, forretningsmodel og niveau for aktivbehæftelse.

I relevant omfang bør instituttet tage højde for:

- instituttets afhængighed af aktivbehæftelse
- instituttets forpligtelse til at stille yderligere supplerende sikkerhed

- instituttets mulighed for at fremskaffe funding via aktivbehæftelse, herunder specifikt muligheden for at opnå centralbank finansiering via aktivbehæftelse. Det vil altså sige, hvor meget ekstra likviditet og funding et institut kan fremskaffe ved at behæfte flere aktiver, og om det vil være muligt i praksis i en stress-situation. Dette kan eksempelvis indgå i et instituts beredskabsplan
- tilgængeligheden og kvaliteten af modtaget sikkerhedsstillelse i en stresset situation.

Pengeinstitutter, der løbende behæfter aktiver gennem f.eks. derivat- eller repotransaktioner, bør fastlægge klare principper for anvendelsen af aktivbehæftelse. Det kan f.eks. være i form af begrænsninger på hvilke typer af behæftelse, instituttet må anvende, mål for hvor meget instituttet skal kunne fremskaffe via centralbank finansiering eller direkte grænser for omfanget af aktivbehæftelse. Institutterne skal desuden i deres beredskabsplaner tage højde for eventuelle forpligtelser til at stille yderligere supplerende sikkerhed ved fald i de behæftede aktivers værdi, jf. bilag 4, pkt. 5, litra f, i ledelsesbekendtgørelsen.

Realkreditinstitutter har som følge af deres forretningsmodeller meget høje niveauer for aktivbehæftelse. Derfor vil risikostyring af aktivbehæftelse være relevant for alle realkreditinstitutter.

4.6: Intern fordeling af likviditetsomkostninger for pengeinstitutter

Komplekse pengeinstitutter skal have metoder til fordeling af likviditetsomkostninger internt, jf. bilag 4, pkt. 5, litra g, i ledelsesbekendtgørelsen. Fordeling af likviditetsomkostninger internt kan også være relevant for et pengeinstitut med øget likviditetsmæssig kompleksitet.

Fordeling af likviditetsomkostninger kan f.eks. ske i form af et såkaldt funds transfer pricingsystem, men kan også have et mere simpelt setup. Fordelingen bør afspejle de forskellige enheders likviditetspositioner og de likviditetsrisici, som enhederne genererer. Institutterne bør jævnligt revurdere og opdatere metoden til allokering af likviditetsomkostninger.

Institutter med avancerede metoder til at fastsætte interne referencerenter og/eller fordeling af interne likviditetsomkostninger, bør være opmærksomme på retningslinjer for dette fra Den Europæiske Banktilsynsmyndighed, EBA i afsnit 7.4 i EBA's Retningslinjer om ICAAP og ILAAP information (EBA/GL/2016/10) og pkt. 415 i EBA's Retningslinjer om fælles procedurer og metoder for tilsynskontrol- og vurderingsprocessen (EBA/GL/2014/13).

Finanstilsynet, den 19. marts 2019

JESPER BERG

/ Carsten Kjær Joensen

- 1) Finanstilsynet offentliggør data om pengeinstitutsektorens størrelse to gange årligt. Finanstilsynet offentliggør årligt information om udpegning og genudpegning af systemisk vigtige institutter i Danmark, på Færøerne og i Grønland.
- 2) Commercial Paper er et usikret, kortfristet gældsinstrument med løbetid under 270 dage, som typisk anvendes af de største institutter.
- 3) Sikkerhedsaftaler kan f.eks. være såkaldte Credit Support Annex-aftaler (CSA) som definerer betingelserne for sikkerheder, der er stillet eller overført mellem swap-modparter for at imødegå kreditrisikoen fra derivat positioner.
- 4) Guidelines on LCR disclosure to complement the disclosure of liquidity risk management under Article 435 of regulation (EU) No 575/2013 (EBA/GL/2017/1).
- 5) Regulatory Technical Standards on disclosure of encumbered and unencumbered assets (EU) 2017/2295 (EBA/RTS/2017/03).
- 6) Likviditetsmæssigt simple pengeinstitutter med et betydeligt indlånsoverskud, en betydelig solvensoverdækning og en meget enkel forretningsmodel, der anvender stressindikatorer i stedet for egentlige stresstests, kan dog undlade dette.
- 7) I forhold til usikret markedsfinansiering er det Finanstilsynets vurdering, at institutterne bør antage fuldt forfald af denne, som minimum i det hårdeste af deres stressscenarier.
- 8) Koncernforbundne institutters stresstests bør fange risici på forskellige niveauer i koncernen. Vurdering af pengestrømme mellem moder- og datterselskaber bør også indgå her. Såfremt koncernforbundne kreditinstitutter medtager deres beholdning af egne realkreditobligationer i likviditetsbufferen, bør institutterne anvende højere haircut på beholdningen af deres egne realkreditudstedelser end realkreditudstedelser fra et andet institut, både i et institutspecifikt stressscenarie og i et kombinationsscenarie.
- 9) Et pengeinstitut, som har eller forventer at få indlånsunderskud, bør forholde sig til, hvorvidt instituttet får behov for markedsfinansiering, herunder også eventuelle NEP-udstedelser, jf. vejledningens afsnit 4.4. Følsomhedsberegningen i forhold til indlånsunderskud i likviditetsstresstest kan vise, hvornår og i hvilket omfang overvejelser om markedsfinansiering kan være relevante.
- 10) NEP- og gældsbufferkravene følger af den danske implementering af EU's Kriselhåndteringsdirektiv (BRRD). NEP- og gældsbufferkravene kan opfyldes enten ved forøgelse af instituttets egenkapital via indtjening (dvs. egentlig kernekapital (CET1-instrumenter)) eller via udstedelser af hybrid kapital (AT1-instrumenter), supplerende kapital (T2-instrumenter) eller ikke-foranstillet seniorgæld (Senior Non-Preferred instrumenter). Læs mere om NEP-krav for pengeinstitutter, gældsbufferkrav for realkreditinstitutter og indfasning af dem i Finanstilsynets pressemeddelelser om endelig afviklingsplaner og NEP-krav for systemiske pengeinstitutter af 28. marts 2018 hhv. afviklingsstrategi og NEP-krav for mindre og mellemstore pengeinstitutter af 30. oktober 2017 samt Finanstilsynets vejledende udtalelse vedrørende NEP-instrumenter og kreditinstitutters risikostyring heraf af 29. maj 2018.
- 11) Danske systemisk vigtige penge- og realkreditinstitutter indberetter årligt fundingplaner på tre års sigt til Finanstilsynet i skema KFPS. Øvrige kreditinstitutter er ikke pålagt denne indberetning til Finanstilsynet.